

Тернопільський національний економічний університет

Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота з економічної теорії на тему:

**«Вплив глобалізації на національну економіку: позитивні і негативні
аспекти»**

Студента 2 курсу групи МУН-21
напряму підготовки міжнародний маркетинг
Кравчука Едуарда Олександровича

Керівник:
Доц. Новак Ю.Р.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис, прізвище та ініціали)

(підпис, прізвище та ініціали)

(підпис, прізвище та ініціали)

м. Тернопіль – 2016 р.

План

Вступ

1. Поняття терміна «глобалізація»
2. Глобалізація і роль ТНК
3. Позитивні наслідки глобалізації
4. Негативні наслідки глобалізації

Висновок

Список використаної літератури

Вступ

Процес глобалізації носить об'єктивний характер, будучи невідворотним результатом піднесення світової економіки, посилення світогосподарських стосунків. У міру формування загальносвітового ринку, світової системи капіталізму і встановлення панування в ній транснаціональних корпорацій представники і ідеологи ТНК винесли концепцію "відмирання" національних держав як учасників економічного процесу, надання абсолютної волі ринку, приватному бізнесу, ТНК в світовому розмірі. Ця ідея глобалізації, провидить слаборозвинені країни на увічнення їх відсталості і роль залежних аграрно-сировинних додатків розвинених капіталістичних країн. З одного сторони, співпраця між соціалістичними і країнами, що розвиваються полегшувало реалізацію внутрішніх моделей соціально-економічного розвитку, пов'язаних з активною роллю держави в економіці.

1. Поняття терміна «глобалізація»

На розвиток і функціонування всесвітнього господарства став чинити важливий вплив хід глобалізації. Більш того, глобалізація стала проявлятися в усіх сферах людської діяльності: економічній, соціальній, гуманітарній. Процеси, що проходять в тій чи іншій сфері суспільного життя, набувають глобального характеру і зачіпають процеси, явища в інших областях. Тому закономірна постановка питання в науковій літературі про глобалізацію правового простору, глобалізації політичних відносин, глобалізації економіки, інформаційно - комунікаційної глобалізації, етнічної глобалізації і т.д.

Існує багато підходів до розгляду процесу глобалізації, і, відповідно, робиться безліч спроб дати їй визначення. Більшість дослідників солідарні у визначенні глобалізації світової системи як процесу, що має такі форми прояву:

1. Глобалізація - як історичний процес, що розвивається протягом багатьох століть становлення земної цивілізації, що зумовлює прояв і дію культурно-економічних тенденцій в світі.
2. Глобалізація - як більш тісне і широка взаємодія держав і міжнародних організацій в оцінці стану і пошуках рішень загострюються, які зачіпають інтереси не тільки окремих держав, а й усього людства.
3. Глобалізація - як вища стадія інтернаціоналізації, де в більш широкому поданні під нею розуміється сукупність таких процесів і явищ, як транскордонні потоки товарів, послуг, капіталу, технології.

Системний розгляд причин, що пояснюють феномен глобалізації, дозволяє виділити наступні фактори, що визначають розвиток глобалізації:

1. Економічний - величезна концентрація і централізація капіталу, зростання могутності міжнародних корпорацій, інтенсифікація міжнародної спеціалізації виробництва і кооперації, міжнародний маркетинг, електронна торгівля, міжнародна логістика.
2. Політичний - державні кордони поступово стають все більш прозорими, надаючи все більше можливостей для свободи пересування людей, товарів, послуг і капіталу.

3. Технічний - розвиток сучасних засобів транспорту, інформаційних систем і технологій, зв'язку та телекомунікації, гнучких автоматизованих виробництв, які створюють небачені раніше можливості для швидкого поширення інформації, технологій, товарів, фінансових ресурсів

Експерти ООН констатують, що розвивається глобалізація неминуче значно зменшує свободу дій тих чи інших країн у формуванні економічної політики, яка реалізується ними.

2. Глобалізація і роль ТНК

Одна з ознак настання ери економічного глобалізму полягає в безпрецедентній транснаціоналізації виробництва, торгової і банківської діяльності. Під транснаціоналізацією розуміється обростання національних «батьківських» компаній численними дочірніми фірмами і філіями в різних куточках світу.

Слід виділити кілька ключових характеристик ТНК:

- Кількість країн, в яких діє компанія (понад двох).
- Мінімальна кількість країн, в яких розміщені виробничі потужності (понад двох)
- Мінімум частки доходів від іноземних операцій в доходах або від продажів фірми (як правило, 25%)

Транснаціональні корпорації (ТНК) перетворилися в головну рушійну силу процесу економічної глобалізації, а такі її суб'єкти, як національні держави, виявилися у багатьох відношеннях витісненими.

Їх лавиноподібне зростання останнім часом пояснюється багатьма причинами, серед яких на першому місці, мабуть, знаходиться конкуренція, що змушує знижувати витрати, збільшуючи масштаби виробництва і вводячи новітні технології, шукати нові ринки, дешеву робочу силу, розмішати виробництво там, де нижче оподаткування, і т.д.

Жорсткість конкурентної боротьби, прагнення здешевити розробку і використання новітніх технологій спонукають найбільші ТНК йти на ті чи інші форми злиття, що стає все більш характерною тенденцією, наприклад, в авіакосмічній, автомобільній промисловості, металургії, банківській справі.

Оперуючи істотними капіталами, ТНК надають і визначають не тільки економічну картину світу, але також іноді і політичну. ТНК можуть лобіювати свої інтереси в політичній сфері (наприклад, більш зручне законодавство) як в країнах базування, так і в приймаючих, як в розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються. Республіканська партія США традиційно лобіює інтереси корпорацій в США, виступаючи за зниження податків на надприбутки і урізання державних програм соціальної допомоги. Що стосується країн, що розвиваються, то в них вплив ТНК часто буває ще більше. У країнах, що розвиваються стикаються дві тенденції - прагнення залучити іноземних інвесторів для організації виробництва, і як наслідок створення робочих місць і стимулювання економіки. Друга тенденція полягає в спробах лівих політичних еліт націоналізувати виробництва, що, природно, викликає опір корпорацій

Авторитетний журнал «Fortune» щорічно публікує список найбільших корпорацій, що мають в цілому значний вплив на стан справ в глобальній економіці (Таблиця 1). Цього року список очолила нафтопереробна компанія «Royal Dutch Shell». Ми бачимо, що в рейтингу 10 найбільших компаній, тільки 3 не пов'язані з нафтовою промисловістю (Wal-Mart Stores, ING Group і Toyota Motor).

Таблиця 1. Дохід і прибуток великих ТНК на 2013 рік.

№	Компанія	Дохід (\$ млрд.)	Прибуток (\$ млрд.)
1	Royal Dutch Shell	458,361	26,277
2	Exxon Mobil	442,851	45,220
3	Wal-Mart Stores	405,607	13,400
4	BP	367,053	21,157
5	Chevron	263,159	23,931
6	Total	234,674	15,500
7	ConocoPhillips	230,764	-16,998
8	ING Group	226,577	-1,067
9	Sinopec	207,814	1,961
10	Toyota Motor	204,352	-4,349

Про масштаби діяльності ТНК можна також судити за кількістю економік-реципієнтів. У складеному UNCTAD всесвітньому інвестиційному звіті за 2011 р представлений наступний рейтинг ТНК (Таблиця 2).

Таблиця 2. Рейтинг ТНК.

Компанія	Країна базування	К-ість приймаючих економік
Deutsche Post AG	Germany	111
Royal Dutch/Shell Group	Netherlands, United Kingdom	98
Nestle SA	Switzerland	96

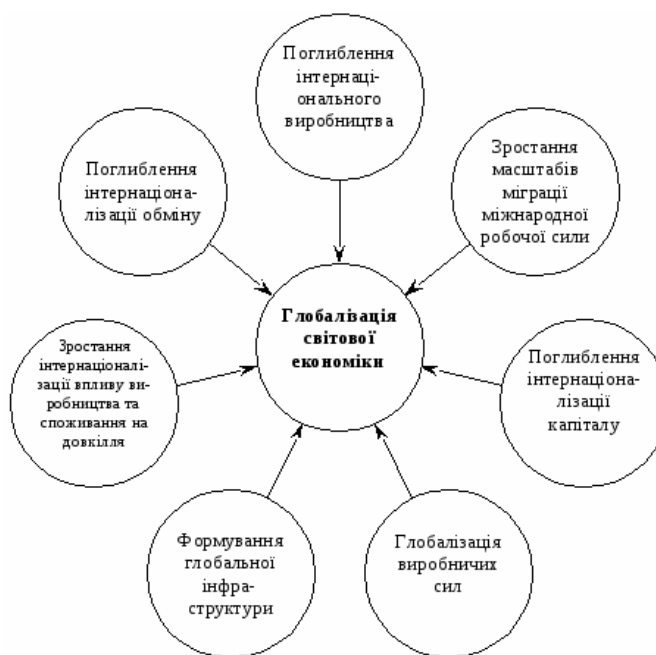
Siemens AG	Germany	89
Procter & Gamble	United States	75
GlaxoSmithKline	United Kingdom	74
Linde	Germany	72
Bayer AG	Germany	71
Philips Electronics	Netherlands	68
Total	France	66

У сучасному світі ТНК є одним з ключових економічних агентів, які суттєво впливають на розвиток як економіки окремо взятої країни, так і світової економіки в цілому.

Можна виділити основні фактори, що впливають на нього на сучасному етапі (схема 1). На даній стадії відбувається своєрідне «стирання національних кордонів», а світова економіка поступово набуває загальну основу, головними складовими якої є:

- система міжнародної торгівлі, побудована на узгоджених правилах;
- транснаціональне виробництво;
- формується єдиний інформаційний простір;
- глобальна фінансова система.

Схема 1. Основні фактори впливу.

Темпи, якими розвиваються ТНК вражають своєю стрімкістю. Відбувається посилення впливу ТНК на економіку.

Таблиця 3. Список найбільших компаній світу за обсягом продажів (2009 року)

Місце в рейтингу	Компанія	Країна	Об'єм продажу, млрд. доларів
1	Royal Dutch Shell	Великобританія	458,361
2	Exxon Mobil	США	442,851
3	Wal-Mart Stores	США	405,607
4	BP	Великобританія	367,053
5	Chevron	США	263,159
6	Total	Франція	234,674
7	ConocoPhillips	США	230,764
8	ING Group	Нідерланди	226,577
9	Sinopec	Китай	207,814

10	Toyota Motor	Японія	204,352
----	--------------	--------	---------

Глобальні ТНК послідовно проводять стратегію освіти великих груп, які об'єднують виробничі, торгові і фінансові компанії. В теперішніх умовах глобальні корпорації представляють всю міць сучасного світового фінансового капіталу. Найбільшою мірою до глобалізації тяжіють інформаційна, електронна, хімічна, електротехнічна, нафтова, автомобільна, банківська та деякі інші галузі.

Загальносвітову значимість мають 100 глобальних корпорацій. У 2013 р активи цих компаній склали 9% загальної кількості зарубіжних активів, 16% обсягу продажів і 11% числа зайнятих всіх ТНК. На зарубіжну мережу 100 найбільших фірм довелось приблизно 4% МВВП.

3. Позитивні наслідки глобалізації

1. Збільшення конкуренції.

До одного з найбільш позитивних наслідків або ефектів глобалізації можна віднести покращення якості товарів і послуг через збільшення конкуренції. Рівень обслуговування клієнтів, процеси виробництва, приведуть до поліпшеній якості товарів і послуг. Через те, що внутрішні компанії повинні подолати іноземну конкуренцію, їм необхідно підняти свої стандарти і рівні якості для кращого задоволення попиту споживача, щоб вижити на ринку. Крім цього, коли світовий бренд входить в нову країну, він намагається показати себе з найкращого боку, якої він повинен відповідати. Це ще більше підвищує конкуренцію на ринку і ситуацію "з природним відбором".

2. Зайнятість населення.

З глобалізацією у міжнародних компаній в країнах, що розвиваються є можливість залучення іноземної робочої сили на нормальних умовах. Але це можна сприймати як позитивно і негативно, залежно від точки зору. Це дає можливість вкласти капітал в нові ринки і виявляти таланти, які там доступні. Країни, що розвиваються часто стикаються з такою проблемою як нестача капіталу, це перешкоджає зростанню національних компаній і отже, зайнятості населення. У цьому випадку, глобалізація дає можливість людям країн, що розвиваються отримати вигідні можливості працевлаштування. Однак негативна сторона полягає в тому що жителі розвинених країн які поступилися робочі місця через цього процесу робочим з країн, що розвиваються, не всі поставляться до цього позитивно, так як жителі менш розвинених країн не розпечені високою оплатою праці і готові працювати за більш низьку оплату і це усвідомлюють обидві сторони, так що це є і позитивним і негативним фактором глобалізації світової економіки.

3. Економічні переваги.

З економічної точки зору глобалізація має тільки позитивні сторони. Завдяки їй процес розширення компаній і поширення їхньої продукції не тільки на внутрішньому ринку став набагато простіше, крім того знизилися тарифи, що дозволяє вести ще більш активну міжнародну торгівлю. А за рахунок поліпшення техніки технологій інфармація і новітні технології можуть поширюватися швидко і вільно. Теж відноситься і до інвестицій тепер інвесторам набагато легше вкладати гроші не тільки в національні підприємства але і в зарубіжні які можуть мати великий потенціал.

4. Освіта.

Загальний рівень освіти збільшиться у зв'язку з вимогами глобалізації. Комунікаційні технології роблять світ тісніше. Через це люди змушені знати більше, в кожній країні є труднощі з утворенням. У відповідь на цю потребу, корпорації змушені почати співпрацювати в рамках поліпшення освіти своїх співробітників, щоб вони були більш освіченими і могли вести переговори нарівні з закордонними представниками. Це проявляється в різних областях діяльності і максимально позитивно відбивається на компаніях в процесі глобалізації. Сьогодні співробітники розвинених компаній, можуть навіть поїхати на інший континент для нового досвіду або будь-яких курсів, для підняття кваліфікації та отримання нового досвіду. Якщо це цікаво, можна навіть отримати спеціалізацію в предметах які викладають в інших країнах і поширювати ці знання в рідній країні.

5. Доступ до інформації.

Глобалізація значно спрощує для людей доступ до інформації, і сприяє збільшенню кількості нової, що цікавить, доступної інформації для кожного жителя планети. Комунікаційні технології, наприклад Інтернет доступні зараз майже в будь-якій частині планети. З чого випливає, що люди на всіх рівнях суспільства отримують все більше інформації. Тепер компанії можуть використовувати ці технології для зв'язку з іншими компаніями або споживачами, крім того вони можуть рекламувати і виставляти свою продукцію для більш широкої аудиторії, ніж було можливо до появи таких технологій. Доступ і легке поширення інформації робить світ менше.

4. Негативні наслідки глобалізації

Крім позитивних ефектів глобалізація так само має досить серйозними негативними, причому їх досить велика кількість. Ці ефекти ведуть до розриву традиційно сформованих зв'язків усередині країни, деградації або повного зникнення неконкурентоспроможних виробництв, загострення соціальних проблем як в відстаючих країнах так і в розвинених. Для початку назовемо не власні наслідки а проблеми які ведуть до них:

1. Переваги від глобалізації розподіляються нерівномірно по галузях національної економіки, що викликає дисбаланс між різними галузями.

2. Економіка окремих країн від суверенних урядів може перейти під контроль більш сильним державам

3. Через сильний зв'язок національних економік на світовому рівні, фінансова сфера стає вкрай не стабільна як на регіональному, так і на глобальному рівні.

Менш розвинені країни відчувають негативні наслідки глобалізації в повній мірі, ці країни належать до так званої світової периферії. Такі країни виступають в процесі глобалізації як постачальники сировини або виробники трудомісткою продукції, вони виявляються в безпосередній залежності від розвинених держав, отримують дохід не тільки менше, але й не стабільніше.

Глобалізація для таких малорозвинених країн викликають, крім перерахованих вище та інші також малоприємні ефекти:

1. Збільшення технологічного відставання від розвинених країн.
2. Зростання соціально-економічного розшарування суспільства, через що відбувається процес розпаду соціальних груп, втрату індивідами об'єктивної приналежності до тієї чи іншої спільності, почуття причетності до певної професійної або етнічної групи, розрив традиційних зв'язків між людьми.
3. Основна маса населення стає ще біднішими.
4. Залежність менш розвинених країн від нормального функціонування світогосподарської системи і стабільності посилюється
5. Обмеження ТНК здатності держав проводити національно орієнтовану економічну політику.

В якості найбільш часто обговорюваних соціально-політичних проблем стосуються економік розвинених країн і пов'язані з процесом глобалізації, можна назвати:

1. Впровадження нових технологій на виробництві веде до зростання безробіття, що призводить до скорочення робочих місць в промисловості і підсилює соціальну напруженість. Переміщення масового випуску трудомістких видів товарів у країни, що розвиваються і зміна структури виробництва важко вдаряє по традиційним галузям цих країн, що призводить там до закриття багатьох виробництв.
2. ТНК які вийшли на перший план часто ставлять власні інтереси вище державних, це призводить до того, що роль національних держав слабшає і деякі функції переходять до різних наддержавним організаціям і об'єднанням.

Зростаюча глобальна інтеграція ринків капіталу загрожує економічній політиці окремих країн, так як іноземний капітал у вигляді прямих або портфельних інвестицій таїть у собі певну загрозу для національної економіки в зв'язку зі здатністю зникати з країни настільки ж швидко, як і з'явитися.

Глобалізація зменшує здатність урядів до маневру. Незабаром вони будуть поставлені перед необхідністю об'єднати зусилля для контролю над міжнародною діяльністю, інформаційними та фінансовими мережами ТНК.

Звичайно, частина країн, що розвиваються зможе надолужити згаяне, спираючись на власні сили. Але інша частина буде все глибше опускатися на дно, повністю втрачаючи здатність до самостійного розвитку в світі, що минає далеко вперед. Відбувається це тому, що світовою проблемою масову бідність зробила нездатність багатьох країн вирватися з убогості власними силами. Гігантська соціально-економічне розшарування при пропаганді західного способу життя і нинішньому рівні розвитку телекомунікацій та міграційної активності населення багатьох країн набуває, таким чином, характер «вибухонебезпечного глобальної нерівності»

З цього ми бачимо, що процес глобалізації не однозначний для всіх країн. Глобалізація це та неминуча сила з якою зіткнеться будь-яка країна, але як це на неї вплине вже залежить від політики, що проводиться в цій країні, як приклад можна взяти таку державу, що розвивається як Китай (табл. 1).

Показники, %	Період			
	2008	2009	2010	2011
Темп зростання світової економіки	2,80	-0,70	5,20	3,70

Темп зростання економіки США	-0,30	-3,50	3,00	1,80
Темп зростання економіки Китаю	9,60	9,20	10,30	9,20
Темп зростання економіки ЄС	0,40	-4,30	1,80	1,40

З таблиці випливає, що не дивлячись на те, що Китай розвивається країна і вона повинна була зіткнутися з вищевказаними проблемами, темпи зростання її економіки перевищують темпи зростання провідних світових держав у багато разів. Це говорить про те, що в результаті грамотної економічної політики можна уникнути великої маси проблем, які тягне за собою глобалізація.

Висновок

У висновку хотілося б відзначити, що глобалізація вимагає об'єднання зусиль усіх держав у вирішенні назрілих (розглянутих в роботі) проблем. У такій ситуації зростає роль ООН та інших міжнародних організацій у розробці програм розвитку світу, але можливо і виникнення принципово нових міжнародних структур, здатних вирішити ці проблеми. Глобалізація висуває підвищені вимоги і до управлінських кадрів: знання мов, оволодіння комп'ютерними технологіями, інформацією про мінливі ситуації на світових ринках, готовністю до новацій і ризиків.

До теперішнього часу аналітичне вивчення процесів глобалізації дозволяє виділити кілька принципових форм їх прояву, на які найчастіше звертають увагу дослідники і вивчення яких дає можливість краще зрозуміти суть феномену. Взаємопов'язаність господарської діяльності в даний час не тільки проявляється набагато сильніше, ніж раніше, але і охоплює практично всі країни світу, стаючи глобальною. Зрозуміло, в першу чергу мова йде про переплетення економік промислово розвинених країн, а й решту світу з різною швидкістю і інтенсивністю втягується в загальносвітові процеси. Отже, роль ТНК у глобалізаційних процесах аж ніяк не така однозначна, бо вони загострюють суперечності між національною і глобальною економікою. До того ж не можна залишати поза увагою і наявність взаємозалежності глобалізації і ТНК.

Список використаної літератури

1. Ветров Є.В. Стратегії національної економіки в умовах глобалізації // Управління розвитком, 2006. – №5. – с.4-5
2. Аляб'єва А.М. Світова економіка, - М.: Гардарика, 2006. - 593с.
3. Яковець Ю.В. Глобалізація та трансформація ринкової економіки 2004. - 404с.
4. Лібман А., Хейфец Б. Світові процеси транснаціоналізації 2006. № 12. с.72-79.
5. Кривобок В.Ю. Економічні проблеми розвитку України за умов глобалізації 2006. – №5. – с. 11
6. Філіпенко А.С. Економічний розвиток сучасної цивілізації. 2000. – 174 с.
7. Аляб'єва А.М. Світова економіка, -М.:Гардарика, 2006. –593с.
8. Яковець Ю.В. Глобалізація та трансформація ринкової економіки 2004. -404с.